সত্যমেব জয়তে

অসম চৰকাৰ

প্ৰাথমিক শিক্ষা বিভাগ

শৈক্ষিক দিনপঞ্জী

শিক্ষাবৰ্ষ
২০২২-২৩
(ক শ্ৰেণীৰপৰা অষ্টম শ্ৰেণীলৈ)

প্ৰস্তুতকৰ্তা

ৰাজ্যিক শিক্ষা-গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ, অসম

কাহিলিপাৰা, গুৱাহাটী- ৭৮১০১৯

শৈক্ষিক দিনপঞ্জী ২০২২-২৩

দিনপঞ্জীৰ উল্লেখনীয় দিশসমূহ

❑ দৈনন্দিন নিৰ্ধাৰিত সময়ত প্ৰাতঃসভাৰে বিদ্যালয়ৰ কাৰ্যসূচী আনুষ্ঠানিকভাৱে আৰম্ভ কৰিব। **প্ৰাতঃসভাত প্ৰতিদিনে ৰাষ্ট্ৰীয় সংগীত আৰু ছুটীৰ সময়ত অসমৰ জাতীয় সংগীত গোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিব।**

❑ প্ৰাথমিক স্তৰৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে যাতে সৰু কালৰ পৰাই সু-স্বাস্থ্য আৰু সু-অভ্যাস গঢ়ি তুলিব পাৰে তাৰ বাবে প্ৰতিগৰাকী শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীয়ে তলত দিয়া দিশসমূহত চকু দিব-

- অনাময় ব্যৱস্থা
- খোৱাপানী আৰু খাদ্য গ্ৰহণ
- পৰিষ্কাৰ-পৰিচ্ছন্নতা

বিদ্যালয়ৰ সময়সূচী ঃ

প্ৰাক্-প্ৰাথমিক শ্ৰেণীৰ শিশুৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত ৪ ঘণ্টা সময় তলত দিয়া ধৰণে ভাগ কৰি ল'ব-

প্ৰাতঃসভা (প্ৰয়োজন অনুসৰি এই সময় বৃদ্ধি কৰিব পাৰে)	- ১৫ মিনিট
শৈক্ষিক বিষয়ৰ আদান-প্ৰদান	- ৩ ঘণ্টা ১৫ মিনিট
বিৰতি	- ৩০ মিনিট

অন্য শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে ৬ ঘণ্টা ২৫ মিনিট (৯ বজাৰপৰা ৩.২৫ বজালৈ) বিদ্যালয়ত থাকিব লাগিব। এই সময়খিনি তলত দিয়া ধৰণে বিতৰণ কৰি লব।

প্ৰাতঃসভা	- ১৫ মিনিট
শৈক্ষিক আদান-প্ৰদান	- ৫ ঘণ্টা ২৫ মিনিট
প্ৰথম বিৰতি	- ১০ মিনিট
মধ্যাহ্ন ভোজন বিৰতি	- ৩৫ মিনিট

❑ ২০২২-২৩ শিক্ষাবৰ্ষৰ মুঠ কৰ্মদিন ঃ ২৫৯ মুঠ শ্ৰেণী দিন ঃ ২২৯

❑ জিলা কৰ্তৃপক্ষৰ ঘোষণা অনুযায়ী স্থানীয় বন্ধৰ দিন পালন কৰিব।

❑ কোনো বিশিষ্ট ব্যক্তিৰ বিয়োগ হ'লে সেইদিনা শ্ৰেণী শেষ হোৱাৰ পাছত শোক সভা অনুষ্ঠিত কৰিব। কোনো কাৰণতে যাতে জিলা কৰ্তৃপক্ষৰ অনুমতি নোলোৱাকৈ বিদ্যালয় বন্ধ বা অৰ্ধছুটী ঘোষণা কৰা নহয় তাৰ প্ৰতি দৃষ্টি ৰাখিব।

❑ চৰকাৰৰ নিৰ্দেশ অনুযায়ী সময়ে সময়ে শৈক্ষিক দিনপঞ্জীৰ সালসলনি ঘটিব পাৰে; এই সালসলনিসমূহ যথা সময়ত জনোৱা হ'ব।

❑ **চাহবাগান অঞ্চলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সুবিধা অনুযায়ী নিম্ন প্ৰাথমিকৰ বাবে ৰাতিপুৱা ৭.৩০ৰ পৰা ১২.১৫ বজালৈ আৰু উচ্চ প্ৰাথমিকৰ বাবে ৰাতিপুৱা ৭.৩০ৰ পৰা ১.০০ বজালৈ সময় নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে।**

❑ মুঠ শ্ৰেণীদিন একে ৰাখি কৰ্তৃপক্ষৰ পূৰ্ব অনুমতি সাপেক্ষে বৰাক উপত্যকাত পূজাৰ বন্ধ ১০ দিনলৈ বঢ়াই গৰমৰ বন্ধত সমান সংখ্যক দিন কমাই ল'ব পাৰিব।

❑ বানপানীৰ ফলত বা অন্যান্য কাৰণত শ্ৰেণীদান ব্যাহত হ'লে বন্ধ দিন, ৰবিবাৰ বা পৰৱৰ্তী কাৰ্য দিনত পাঠদান কৰি এই ক্ষতি পূৰ কৰিব।

❑ মণ্ডল সমল শিক্ষক সভা, কেন্দ্ৰ সভা আৰু উচ্চ প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ মাণ্ডলিক সভা প্ৰতি মাহত সুবিধা অনুসৰি যিকোনো এটা শনিবাৰে নিয়মীয়া পাঠদান ব্যাহত নোহোৱাকৈ অনুষ্ঠিত কৰিব।

❑ বিশেষ প্ৰয়োজনসম্পন্ন শিশুৰ [Children with Special Needs (CWSN)] পাঠ আদান-প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত শিক্ষকে প্ৰয়োজন অনুসৰি পাঠ্যক্ৰমত সন্নিবিষ্ট ক্ৰিয়া-কলাপ সালসলনি কৰি তেওঁলোকৰ সহায়ক হোৱাকৈ নমনীয় ব্যৱস্থা ল'ব।

❑ শিক্ষকসকলে শিশুৰ পিতৃ-মাতৃ আৰু অভিভাৱকৰ লগত প্ৰতিমাহত অতি কমেও এবাৰ সাক্ষাতৰ ব্যৱস্থা কৰি শিশুসকলৰ উপস্থিতি, শিকন দক্ষতা, শিকন ফলাফল আৰু তেওঁলোকৰ ব্যক্তিগত আৰু সামাজিক গুণৰাজিৰ বিকাশ সন্দৰ্ভত তেওঁলোকক অৱগত কৰিব।

নিপুন অসম

(বুনিয়াদী সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতা নিশ্চিতকৰণৰ বাবে এক ৰাজ্যিক অভিযান)

ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষানীতি, ২০২০ এ প্ৰাক্ বিদ্যালয় স্তৰৰপৰাই শিশুৱে বুনিয়াদী সাক্ষৰতা (Foundational Literacy) আৰু বুনিয়াদী সাংখ্যিকতা (Foundational Numeracy) ৰ দক্ষতা আয়ত্তকৰণৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে। এই শিক্ষানীতিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰিয়েই ৩-৯ বছৰৰ বয়সৰ শিশুবোৰৰ অৰ্থাৎ প্ৰাক্‌প্ৰাথমিক স্তৰৰপৰা তৃতীয়মান শ্ৰেণীলৈকে শিশুবোৰৰ বুনিয়াদী সাক্ষৰতা আৰু বুনিয়াদী সাংখ্যিকতাৰ শিকন ফলাফলসমূহ (Learning Outcome) ২০২৬-২৭ চনৰ ভিতৰত নিশ্চিতকৰণৰ বাবে ভাৰত চৰকাৰৰ শিক্ষা বিভাগে 'নিপুন ভাৰত' (NIPUN-National Initiative for Proficiency in Reading with Understanding and Numeracy) নামেৰে এক মিছন ঘোষণা কৰিছে। অসম চৰকাৰৰ শিক্ষা বিভাগেও একে লক্ষ্য আগত ৰাখি এই মিছনক 'নিপুন অসম' নামেৰে নামকৰণ কৰি ইতিমধ্যে ইয়াক সফলৰূপে ৰূপায়ণ কৰিবলৈ শৈক্ষিক আৰু প্ৰশাসনিক দিশৰ কাৰ্যসূচীও আৰম্ভ কৰিছে। 'নিপুন অসম'ক সফলৰূপে ৰূপায়িত কৰিবলৈ সকলোৰে সহায় সহযোগিতা, দিহা-পৰামৰ্শ নিশ্চিত কৰিব লাগিব।

'নিপুন অসম' মিছনৰ অন্তৰ্গত কাৰ্যকলাপসমূহ ৩-৯ বছৰ বয়সৰ শিশুসকলৰ বাবে প্ৰযোজ্য হ'ব। অৰ্থাৎ প্ৰাক্-প্ৰাথমিক স্তৰৰপৰা তৃতীয় শ্ৰেণীলৈ সকলো বিদ্যালয়ত এই মিছনৰ কাম কাৰ্যকৰী কৰা হ'ব। অৱশ্যে চতুৰ্থ আৰু পঞ্চম শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক শিক্ষকে একেধৰণে বুনিয়াদী সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতাৰ দিশত শৈক্ষিক সহযোগিতা আগবঢ়াব। এই মিছন সফল কৰিবলৈ বিদ্যালয় তথা বিদ্যালয়ৰ শিক্ষকসকলে কৰিবলগীয়া মুল কামৰ দিশসমূহ হ'ল-

(১) প্ৰথম শ্ৰেণীত প্ৰৱেশ কৰা শিশুসকলৰ বাবে শৈক্ষিক বৰ্ষৰ আৰম্ভণিতে প্ৰথম তিনিমাহ 'বিদ্যাপ্ৰৱেশ' কাৰ্যসূচীখন প্ৰতিখন বিদ্যালয়ত কাৰ্যকৰী কৰা হ'ব।

(২) পাঠ্যপুথিৰ লগতে বিদ্যালয়সমূহলৈ সময়ে সময়ে যোগান ধৰা শিক্ষণ-শিকন সঁজুলিসমূহ সঠিকভাৱে প্ৰয়োগ কৰিব।

(৩) প্ৰতিগৰাকী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিকনৰ স্তৰ জনাৰ লগতে সেই অনুযায়ী উপযুক্ত পৰিপূৰক ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ উদ্দেশ্যে নিৰ্দেশনা অনুসৰি মূল্যায়ন কৰিব।

(৪) বিদ্যালয়ৰ শ্ৰেণীকোঠাসমূহত শিকন ফলাফলসমূহ (Learning Outcome) ভালদৰে আঁৰি থ'ব।

(৫) সময়ে সময়ে শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকলৰ বাবে ব্যৱস্থা কৰা বিভিন্ন প্ৰশিক্ষণত ভাগ ল'ব। উদাহৰণস্বৰূপে- এন চি ই আৰ টি (NCERT), এচ চি ই আৰ টি (SCERT) আৰু সমগ্ৰ শিক্ষা, অসম (SSA) ৰ সহযোগত আয়োজন কৰা নিষ্ঠা (NISHTHA) প্ৰশিক্ষণত সকলো শিক্ষকে ভাগ লোৱাটো নিশ্চিত কৰিব লাগিব।

(৬) **১ম শ্ৰেণীৰপৰা ৩য় শ্ৰেণীলৈকে প্ৰতিদিনে ভাষাৰ বাবে ৯০ মিনিট আৰু গণিতৰ বাবে ৬০ মিনিট দৈনন্দিন পাঠদানৰ পিৰিয়ডত ৰখাৰ লগতে ইয়াৰ সঠিক ব্যৱহাৰ কৰা।** (শিক্ষকে দিনপঞ্জীত উল্লেখ কৰা দৈনিক সময় তালিকাৰ আৰ্হিত এই সময়খিনি নিজৰ সুবিধা অনুযায়ী যুগুতাই ল'ব ।)

(৭) শ্ৰেণীকোঠাৰ পাঠদানসমূহ শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকলৰ বাবে যোগান ধৰা নিৰ্দেশনাত্মক আৰ্হি (Instructional Design)ত দিয়া ধৰণে একাদিক্ৰমে কৰিব।

(৮) প্ৰতিগৰাকী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মূল্যায়নৰ তথ্যসমূহ সঠিকভাৱে ৰাখিব।

(৯) প্ৰয়োজনসাপেক্ষে শিকন ফলাফলসমূহ (Learning Outcome) নিশ্চিতকৰণৰ বাবে অতিৰিক্ত সহায় (Additional Support) ৰ ব্যৱস্থা কৰিব।

(১০) শ্ৰেণীকোঠাসমূহ ছপাসমৃদ্ধ (Print Rich) কৰি গঢ়ি তুলিব।

(১১) 'নিপুন অসম' মিছনক সফলভাৱে ৰূপায়ণ কৰাৰ বাবে বিদ্যালয় পৰিচালনা সমিতি, পিতৃ-মাতৃ, অভিভাৱক, স্থানীয় ব্যক্তি, শিক্ষা বিভাগৰ লগত জড়িত সকলো বিষয়ববীয়া, শিক্ষাৰ প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান আদিৰ সৈতে সু-সম্পৰ্ক গঢ়ি তুলিবলৈ যত্ন কৰিব।

বিদ্যাপ্ৰৱেশ

সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীকে বিদ্যালয়ৰ বাবে সাজু কৰি তোলাৰ উদ্দেশ্যে প্ৰথম শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে এটা তিনিমহীয়া খেল-ধেমালিভিত্তিক 'বিদ্যালয় প্ৰস্তুতিৰ মডিয়ুল' তৈয়াৰ কৰা হৈছে। এই মডিয়ুলত বৰ্ণমালা, ধ্বনি, শব্দ, ৰং, আকৃতি আৰু সংখ্যাৰ বিষয়ে বুজাব পৰাকৈ বিভিন্ন ধৰণৰ ক্ৰিয়াকলাপ আৰু কৰ্মপুথি সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। এই ক্ৰিয়াকলাপবোৰ সম্পন্ন কৰোঁতে সমনীয়া ল'ৰা-ছোৱালী আৰু পিতৃ-মাতৃৰ সহযোগিতাৰ প্ৰয়োজন হ'ব। ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষানীতি, ২০২০ ৰ আধাৰত নতুন দিল্লীস্থিত ৰাষ্ট্ৰীয় শৈক্ষিক অনুসন্ধান আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ (NCERT) ৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰা এই মডিয়ুলখন ৰাজ্যিক শিক্ষা-গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ (SCERT), অসমে অসমীয়াৰ লগতে আন ৭টা মাধ্যমলৈ অনুবাদ/অভিযোজন কৰিছে।

বিদ্যাপ্ৰৱেশ ভাৰত চৰকাৰৰ বিশেষ পদক্ষেপ NIPUN BHARAT (বুনিয়াদী সাক্ষৰতা আৰু সংখ্যাজ্ঞানৰ ৰাষ্ট্ৰীয় অভিযান) ৰ এটা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ অংশ। প্ৰাক্-প্ৰাথমিক শিক্ষালাভৰ সুযোগ পোৱা বা নোপোৱাকৈ প্ৰথম শ্ৰেণীত প্ৰৱেশ কৰা সকলো শিশুৰ সৰ্বাঙ্গীণ বিকাশ আৰু শিকনৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি এই মডিয়ুল প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। শিশুসকলক এক আনন্দময় বাতাবৰণৰ মাজত নিৰ্ভয়ে বিদ্যালয় শিক্ষাত প্ৰৱেশ কৰোৱাত এই মডিয়ুলখন শিক্ষকসকলৰ বাবে নিশ্চিতৰূপে সহায়ক হ'ব। বিদ্যালয় প্ৰস্তুতিৰ এই কাৰ্যসূচীখন প্ৰথম শ্ৰেণীৰ তিনিমাহ দৈনিক চাৰি ঘণ্টাকৈ প্ৰয়োগ কৰিবৰ বাবে সজাই-পৰাই যুগুতোৱা হৈছে। ইয়াত খেল-ধেমালি আৰু কৰ্ম অভিজ্ঞতাভিত্তিক শিক্ষা পদ্ধতিৰ ওপৰত প্ৰাধান্য দিয়াৰ লগতে শিশুৰ বয়সোপযোগী ক্ৰিয়াকলাপ আৰু স্থানীয়ভাৱে উপলব্ধ ক্ৰীড়া সামগ্ৰী ব্যৱহাৰৰ ওপৰত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰা হৈছে।

বহনক্ষম বিকাশৰ লক্ষ্য ৪.৭

ৰাষ্ট্ৰসংঘই ২০৩০ চনৰ ভিতৰত সমগ্ৰ বিশ্বৰ দেশসমূহৰ উন্নয়নৰ বাবে ১৭ টা বিশেষ লক্ষ্য নিৰ্ধাৰণ কৰিছে। এইবোৰক 'বহনক্ষম বিকাশৰ লক্ষ্য' (Sustainable Development Goal) বুলি কোৱা হয়। ইয়াৰে চতুৰ্থ লক্ষ্যটো হ'ল সকলো শিশুৰ বাবে গুণসম্পন্ন শিক্ষা নিশ্চিত কৰা। এই গুণসম্পন্ন শিক্ষাৰ লক্ষ্যৰ ভিতৰত আকৌ ৪.৭ উপলক্ষ্যত উল্লেখ কৰা হৈছে যে ২০৩০ চনৰ ভিতৰত সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে 'বহনক্ষম বিকাশৰ লক্ষ্য' আগবঢ়াই নিবলৈ প্ৰয়োজন হোৱা জ্ঞান আৰু দক্ষতা আহৰণ কৰিব লাগিব। এই ক্ষেত্ৰত তলত দিয়া ছটা ভাগত এই উপলক্ষ্যৰ অন্তৰ্ভুক্ত বিষয়বস্তুসমূহ ভাগ কৰা হৈছে। পৰ্যায়ক্ৰমে এই আটাইবোৰ বিষয়বস্তুকে সাঙুৰি ল'বলৈ প্ৰচেষ্টা চলাব লাগিব। উল্লিখিত বিষয় কেইটা হ'ল-

বহনক্ষম বিকাশ - বহনক্ষম বিকাশ, পৰিবেশতন্ত্ৰ, পৰিৱেশ শিক্ষা, পৰিৱেশৰ বহনক্ষমতা, বতৰৰ পৰিবৰ্তন, পুনৰ ব্যৱহাৰযোগ্য শক্তিৰ উৎস, আৱৰ্জনা ব্যৱস্থাপনা, অৰ্থনৈতিক বহনক্ষমতা, সামাজিক বহনক্ষমতা।

মানৱ অধিকাৰ - অধিকাৰ, গণতন্ত্ৰ, স্বাধীনতা, সামাজিক ন্যায়, মানৱ অধিকাৰৰ শিক্ষা।

শান্তি আৰু অহিংসা - শান্তি, অত্যাচাৰ, হাৰাশাস্তি, হিংসা, শান্তিৰ শিক্ষা, নীতি বা মূল্যবোধ শিক্ষা।

বিশ্ব নাগৰিকত্ব - গোলকীকৰণ, সাংস্কৃতিক বহুত্ববাদ, আন্তঃসাংস্কৃতিক বিনিময়, বিশ্ব নাগৰিকত্ব, প্ৰব্ৰজনকাৰী, আন্তৰ্জাতিক প্ৰতিযোগিতা, বিশ্বস্তৰ আৰু স্থানীয় চিন্তাৰ সহযোগ, আন্তৰ্জাতিক স্তৰৰ অসমতা, ডিজিটেল নাগৰিকত্ব, আন্তৰ্জাতিক স্তৰৰ সমসাময়িক সংঘাত সম্পৰ্কীয় বিষয়সমূহ।

লিংগ - লিংগসমতা, লিংগভেদ অতিক্ৰম কৰি সম উন্নয়ন, লিংগভেদৰ প্ৰতি সংবেদনশীলতা, লিংগভেদৰ সমমৰ্যাদা, সবলীকৰণ।

বৈচিত্ৰতা - সাংস্কৃতিক বৈচিত্ৰ্য, জনগোষ্ঠী/জাতি, সামাজিক-অৰ্থনৈতিক কাৰকসমূহ, খিলঞ্জীয়া জনগোষ্ঠী, ধৰ্ম আৰু বিশেষভাৱে সক্ষমসকলৰ সৈতে জড়িত বিষয়সমূহ।

প্ৰাক্‌প্ৰাথমিক শ্ৰেণীৰ উদ্দেশ্য, লক্ষ্য আৰু মূল্যায়নৰ ব্যৱস্থাৱলী

প্ৰাক্-প্ৰাথমিক শ্ৰেণীৰ শিক্ষাৰ উদ্দেশ্য হৈছে —

❑ শিশুসকলক বিদ্যালয়মুখী কৰাৰ বাবে পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰা

❑ শিশুৰ সৰ্বাংগীন বিকাশত অৰিহণা যোগোৱা

❑ আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ বাবে ধাউতি বঢ়োৱা আৰু প্ৰস্তুত কৰি তোলা

শিশুৰ সৰ্বাংগীন বিকাশ সম্বন্ধীয় লক্ষ্যসমূহ-

(১) শিশুসকল সু-স্বাস্থ্যৰ অধিকাৰী হ'ব আৰু সুস্থ জীৱন যাপন কৰিব।

(২) শিশুসকল সফল ভাব বিনিময়কাৰী হ'ব।

(৩) শিশুসকলে তাৎক্ষণিক পৰিৱেশৰ লগত সম্পৰ্ক স্থাপন কৰি শিকনত জড়িত হ'ব।

(এই বিকাশ সম্বন্ধীয় লক্ষ্যসমূহ আন্তঃসম্পৰ্কীয়। ইয়াৰ উদ্দেশ্য হ'ল শিশুৰ সৰ্বাত্মক যেনে- বৌদ্ধিক, ভাষিক, শাৰীৰিক, সামাজিক/আৱেগিক আৰু সৃজনশীল বিকাশৰ অৰ্হতাসমূহ নিশ্চিত কৰিবৰ বাবে সুযোগ প্ৰদান কৰা।)

শিশুৰ শিকনৰ মান নিৰূপণ :

শিশুৰ শিকনৰ মান নিৰূপণ কৰোঁতে তলত দিয়া প্ৰক্ৰিয়াসমূহ অনুসৰণ কৰা উচিত-

- প্ৰতিজন শিশুৰে প'ৰ্টফলিঅ' প্ৰস্তুত কৰিব। প্ৰতিজন শিশুৰ অগ্ৰগতিৰ পৰ্যায় জনা আৰু খতিয়ান ৰখাত ই শিক্ষকক সহায় কৰিব।
- ভিন ভিন শিকন অভিজ্ঞতাত জড়িত হৈ থকা শিশুক পৰ্যবেক্ষণ কৰিব।
- শিকন প্ৰক্ৰিয়াত শিশুক পৰ্যবেক্ষণ কৰাৰ উদ্দেশ্য স্পষ্ট হোৱাটো নিশ্চিত কৰিব।
- শিশুসকলে সৰু সৰু দলত ক্ৰিয়াকলাপ কৰি থাকোতে প্ৰতিটো দলকে পৰ্যবেক্ষণ কৰাতো নিশ্চিত কৰিব।
- পৰ্যবেক্ষণক ভিত্তি কৰি কি ঘটিছে সেই ঘটনাৰ সত্য বিৱৰণী (anecdotes) লিখক। ধাৰণা বা অনুমানে যাতে পৰ্যবেক্ষণক প্ৰভাৱান্বিত কৰিব নোৱাৰে সেয়া নিশ্চিত কৰক আৰু আচৰণ মূল্যায়ন কৰাতকৈ বৰ্ণনাহে কৰিব।
- প্ৰতিজন শিশুৰে অগ্ৰগতিৰ মূল্যায়ন কৰোঁতে পূৰ্বৰ পৰ্যায়ত কিমান শিকিছে তাৰো মূল্যায়ন কৰিব।
- তৃতীয় পৰ্যায়ৰ মূল্যায়ন সম্পূৰ্ণ কৰাৰ পাছত প্ৰতিজন শিশুৰে তথ্যসমূহ একত্ৰিত কৰি সংগ্ৰহ কৰি ৰাখিব যাতে ভৱিষ্যতে শিশুসকলৰ সহায়ক হয় । শিকন অভিজ্ঞতাৰ পৰিকল্পনা কৰোঁতে, পিতৃ-মাতৃ বা অভিভাৱকৰ লগত আলোচনা কৰোঁতে আৰু কাৰ্যসূচীৰ প্ৰয়োজনত সাল-সলনি কৰোঁতে ই যাতে সহায়ক হয় তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখিব।

বুনিয়াদী, প্ৰস্তুতিমূলক আৰু মধ্যম পৰ্যায়ৰ পাঠ্যক্ৰমত সন্নিবিষ্ট বিষয়সমূহ

(ক) বুনিয়াদী (প্ৰথমৰপৰা দ্বিতীয় শ্ৰেণী) আৰু প্ৰস্তুতিমূলক (তৃতীয়ৰপৰা পঞ্চম শ্ৰেণী) পৰ্যায়-

বিষয়

- ভাষা ১ ● মাতৃভাষা আৰু মাধ্যম ভাষা
- ভাষা ২ ● ইংৰাজী (ইংৰাজীৰ বাহিৰে আন মাধ্যমৰ বিদ্যালয়ৰ বাবে)
  ● ৰাজ্যিক সহযোগী ৰাজ্যিক ভাষাৰ যিকোনো এটা (ইংৰাজী মাধ্যমৰ বিদ্যালয়ৰ বাবে)
- গণিত
- পৰিৱেশ অধ্যয়ন (প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় শ্ৰেণীত সমন্বিতভাৱে ভাষা আৰু আন বিষয়ৰ লগত সংলগ্নভাৱে থাকিব)
- **স্বাস্থ্য আৰু শাৰিৰীক শিক্ষা**
- **কলাশিক্ষা**

(খ) মধ্যম (ষষ্ঠ শ্ৰেণীৰপৰা অষ্টম শ্ৰেণী) পৰ্যায়-

বিষয়

• গণিত • বিজ্ঞান • সমাজ বিজ্ঞান • স্বাস্থ্য আৰু শাৰিৰীক শিক্ষা • কলাশিক্ষা • কৰ্মশিক্ষা • ভাষা

ভাষাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নীতিসমূহ-

আৰ্হি (ক) (অসমীয়া মাধ্যমৰ বাবে)

ভাষা ১ ঃ অসমীয়া

ভাষা ২ ঃ ইংৰাজী

ভাষা (৩+৪)ঃ ভাষা ৩ ঃ হিন্দী (পল্লৱ: ১ম, ২য়, ৩য়) ৫০%

ভাষা ৪ ঃ বড়ো/বাংলা/গাৰো/ মণিপুৰী/নেপালী/ টিৱা/ টাই/ ৰাভা/দেউৰী/ মিছিং/ বিষ্ণুপ্ৰিয়া মণিপুৰী/সংস্কৃত আৰু আৰবী (৫০%)

অথবা

ভাষা ৩ ঃ হিন্দী (পল্লৱ: ১ম, ২য়, ৩য়) ১০০%

আৰ্হি (খ) ঃ (বাংলা মাধ্যমৰ বাবে)

ভাষা ১ ঃ বাংলা

ভাষা ২ ঃ ইংৰাজী

ভাষা (৩+৪)ঃ ভাষা ৩ ঃ অসমীয়া (সাহিত্য কৰণি: ১ম, ২য়, ৩য়) ৫০%

ভাষা ৪ ঃ বড়ো/বাংলা/গাৰো/ মণিপুৰী/নেপালী/ টিৱা/ টাই/ ৰাভা/দেউৰী/ মিছিং/ বিষ্ণুপ্ৰিয়া মণিপুৰী/সংস্কৃত আৰু আৰবী (৫০%)

অথবা

ভাষা ৩ ঃ অসমীয়া (সাহিত্য কৰণি: ১ম, ২য়, ৩য়) ১০০%

আৰ্হি (গ) ঃ (বড়ো মাধ্যমৰ বাবে)

ভাষা ১ ঃ বড়ো

ভাষা ২ ঃ ইংৰাজী

ভাষা (৩+৪)ঃ ভাষা ৩ ঃ অসমীয়া (সাহিত্য কৰণি: ১ম, ২য়, ৩য়) ৫০%

ভাষা ৪ঃ বড়ো/ বাংলা/গাৰো/ মণিপুৰী/নেপালী/ টিৱা/ টাই/ ৰাভা/দেউৰী/ মিছিং/ বিষ্ণুপ্ৰিয়া মণিপুৰী/সংস্কৃত আৰু আৰবী (৫০%)

অথবা

ভাষা ৩ঃ অসমীয়া (সাহিত্য কৰণি: ১ম, ২য়, ৩য়) ১০০%

□ অসমীয়া, ইংৰাজী আৰু হিন্দী মাধ্যমৰ উপৰি অন্যান্য মাধ্যমৰ বিদ্যালয়সমূহতো একে ভাষা নীতি প্ৰযোজ্য হ'ব । **ইংৰাজী** মাধ্যমৰ বিদ্যালয়সমূহত ২য় ভাষা হিচাপে **অসমীয়া** প্ৰযোজ্য হ'ব । আনহাতে **অসমীয়া** আৰু **ইংৰাজী** ভাষাৰ বিদ্যালয়সমূহত ৩য় ভাষা হিচাপে **হিন্দী** প্ৰযোজ্য হ'ব আৰু হিন্দী মাধ্যমৰ বিদ্যালয়সমূহত ৩য় ভাষা হিচাপে **অসমীয়া** প্ৰযোজ্য হ'ব ।

□ যিসকল ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ৪ৰ্থ ভাষা বাছনি কৰে তেওঁলোকৰ বাবে ১ম (মাধ্যম ভাষা) অথবা ২য় ভাষা আৰু ৩য় ভাষা একে হ'ব নালাগিব ।

(উপৰোক্ত ভাষা নীতি চৰকাৰী অধিসূচনা নং PMA.329/2012/194, তাং ১৮/১২/২০১৯ অনুসৰি সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে)

মূল্যবোধ শিক্ষা

(উৎপাদনশীলতা আৰু সংহতিৰ এক সমন্বিত প্ৰয়াস)

অতি সম্প্ৰতি অসমৰ বিদ্যালয়সমূহত মূল্যবোধ আধাৰিত অভিজ্ঞতাপুষ্ট শিক্ষণৰ বাবে পৰ্যায়ক্ৰমে কাৰ্যকৰী হোৱাকৈ এক দীৰ্ঘম্যাদী, উদ্ভাৱনীমূলক প্ৰকল্পৰ সূচনা কৰা হৈছে । ২০২১ শিক্ষা বৰ্ষৰপৰা চৰকাৰী বিদ্যালয়সমূহত আৰম্ভ কৰিব পৰাকৈ এই প্ৰকল্পৰ প্ৰাথমিক কাৰ্যকলাপসমূহ ইতিমধ্যে আৰম্ভ কৰা হৈছে ।

শিশুসকলৰ সৰ্বাত্মক বিকাশৰ প্ৰয়োজনক প্ৰাধান্য দি এই প্ৰকল্পত দহটা মূল মূল্যবোধ আৰু দক্ষতা (Core values and skills) বাছি উলিওৱা হৈছে । সেইসমূহ ক্ৰমে-

মূল মূল্যবোধ ১ ঃ বিকশিত স্তৰত নিজক বুজাৰ লগতে নিজৰ অনুভূতিসমূহক অনুশীলন কৰা।

মূল মূল্যবোধ ২ ঃ স্বাস্থ্য, পৰিচ্ছন্নতা, স্বচ্ছ পৰিৱেশ বজাই ৰখাত ইতিবাচক আচৰণ প্ৰতিফলিত কৰা।

মূল মূল্যবোধ ৩ ঃ পৰিস্থিতি সাপেক্ষে সমমৰ্মিতা প্ৰদৰ্শন কৰা বা সমভাগী হোৱা।

মূল মূল্যবোধ ৪ ঃ বিভিন্ন উপায়েৰে মানসিক চাপৰ সৈতে মোকাবিলা কৰা আৰু চাপমুক্ত হোৱা।

মূল মূল্যবোধ ৫ ঃ ব্যক্তিৰ মাজত পাৰস্পৰিক বান্ধোন সুদৃঢ় কৰাৰ অৰ্থে সু-সম্পৰ্কৰ গুৰুত্ব বুজি পোৱা।

মূল মূল্যবোধ ৬ ঃ যোগাযোগ সূচনা কৰা, সহযোগিতা আৰু চিন্তন অনুশীলনত নিয়োজিত হোৱা।

মূল মূল্যবোধ ৭ ঃ আৱন্তণ কৰা, আস্থা, যত্ন, কৃতজ্ঞতা, সন্মান, বন্ধুত্ব, দায়িত্ববোধ, আত্মবিশ্বাস, নিয়মানুবৰ্তিতা, শান্তি, আনন্দ ইত্যাদি পোষণ কৰি অনুভূতিসমূহ বিকশিত কৰাৰ অভ্যাস গঢ়ি তোলা।

মূল মূল্যবোধ ৮ ঃ জানিবলৈ শিকা কাৰ্যত মনোযোগ কেন্দ্ৰীভূত কৰা আৰু বিষয়বস্তুৰ লগতে প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ জ্ঞান সমৃদ্ধ কৰা।

মূল মূল্যবোধ ৯ ঃ বাছনি কৰা, সিদ্ধান্ত লোৱা, মূল্যায়ন কৰা, সংঘাত নিৰ্মূল কৰা, নিজৰ লগতে আনৰ পথ প্ৰদৰ্শক হোৱা ইত্যাদি কাৰ্যৰ বাবে সক্ষম হ'বলৈ মননশীল চিন্তা কৰা।

মূল মূল্যবোধ ১০ ঃ উদ্ভাৱনীমূলকভাৱে চিন্তা কৰা আৰু সৃজনশীলতাক ভিত্তি কৰি উৎপাদনমূলক কামত নিয়োজিত হোৱা।

এই প্ৰকল্পটোত ১ম ৰপৰা ১০ম শ্ৰেণীৰ শিশুসকলৰ সামগ্ৰিক বিকাশৰ প্ৰক্ৰিয়াত উপৰোক্ত মূল্যবোধ আৰু দক্ষতাসমূহক প্ৰধান লক্ষ্য কৰি লোৱা হৈছে । তদুপৰি এটা শিশু উপযোগী ভাব-বিনিময়ৰ পৰিৱেশ গঢ়ি তোলাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছে যিয়ে শিশুসকলৰ উৎপাদনশীলতা আৰু সমন্বয়ৰ ভাবধাৰাক বিকশিত কৰি পৰিবৰ্তিত সময়ৰ লগত ৰজিতা খুৱাই চলাত তেওঁলোকক উৎসাহিত কৰিব । শিক্ষক-শিক্ষাৰ্থীৰ মাজৰ পাৰস্পৰিক বুজাপৰাৰ এটা ইতিবাচক পৰিৱেশ ৰচনাৰ ওপৰতো প্ৰকল্পটোত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰা হৈছে ।

মূল্যবোধ আৰু দক্ষতা আধাৰিত দৃশ্য-শ্ৰাব্য, সমল, পুতলা, সাধুকথা, কাৰ্টুন আদিৰে সমৃদ্ধ শিক্ষকৰ হাতপুথিয়ে প্ৰচলিত পাঠ্যক্ৰম, পাঠ্যপুথি, আদান-প্ৰদান প্ৰক্ৰিয়া আৰু মূল্যায়ন প্ৰক্ৰিয়াত কোনোধৰণৰ অতিৰিক্ত বোজা আৰোপ নকৰাকৈ নিৰ্দিষ্ট দিশত আগবাঢ়ি যাব পাৰিব।

ভিন ভিন বিষয়ৰ বিশেষজ্ঞ ব্যক্তি, ৰাষ্ট্ৰীয় শৈক্ষিক অনুসন্ধান আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ, নতুন দিল্লী (NCERT) তথা বিশ্ববিদ্যালয় আৰু অন্যান্য প্ৰতিষ্ঠানৰ সমল ব্যক্তিসকলে ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষানীতি, ২০২০ ৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি পাঠ্যক্ৰম নিৰ্দেশনা আৰু সমল প্ৰস্তুতকৰণ প্ৰক্ৰিয়াত যথোচিত অৰিহণা যোগাইছে ।

প্ৰকল্পটোৰ পৰ্যায়সমূহলৈ লক্ষ্য ৰাখি সংশ্লিষ্ট বিষয়ৰ বিশেষজ্ঞ ব্যক্তি, অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠান আদিক ভিন ভিন দিশত গৱেষণামূলক অধ্যয়নৰ বাবে আহ্বান জনোৱা হৈছে । সেয়েহে শিক্ষকৰ বাবে যুগুতোৱা এই হাতপুথি শ্ৰেণীকোঠাৰ বাস্তৱিক অভিজ্ঞতাৰ গৱেষণা, মননশীল চিন্তন আৰু অনুধাৱনেৰে পুষ্ট হৈ উঠিব বুলি আশা কৰা হৈছে ।

■ ক শ্ৰেণীৰপৰা প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ সকলো বিদ্যালয়ত ২০২২ বৰ্ষৰ ১ এপ্ৰিলৰপৰা নিয়মীয়া শ্ৰেণী দিন আৰম্ভ হ'ব।

বিদ্যালয়ত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত মূল্যবোধৰ ভাব জগাই তুলিবলৈ শিক্ষকে শ্ৰেণীকোঠাত কৰিবলগীয়া কিছুমান ক্ৰিয়াকলাপ তলত দিয়া হ'ল—

- ✔ প্ৰাতঃসভাত ৫ মিনিট সময় মূল্যবোধ শিক্ষাৰ বাবে ৰাখিব। ইয়াৰে ১ মিনিট সময় ধ্যান কৰিবলৈ দিব আৰু ৪ মিনিট সময় মহৎলোকৰ বাণী পঢ়িব (শিক্ষকে বা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে লিখি আনিব)।
- ✔ কেতিয়াবা মৌনব্ৰত ধাৰণ কৰাব। মৌনব্ৰতৰ পাছত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক তেওঁলোকৰ মনৰ ভাব ব্যক্ত কৰিবলৈ দিব।
- ✔ সকলো বিষয়ৰ পিৰিয়ডত শৈক্ষিক দিনপঞ্জী অনুসৰি পাঠদান কাৰ্যসূচী আগবঢ়াই নিব লাগিব।
- ✔ শিক্ষকে ৰাগিয়াল বস্তু সেৱনৰপৰা হ'ব পৰা ভয়াবহ বেমাৰৰ বিষয়ে শ্ৰেণীত ক'ব। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক ইয়াৰ বাবে সতৰ্কতামূলক ব্যৱস্থাৰ বিষয়ে ক'ব।
- ✔ শিক্ষকৰ নেতৃত্বত সমজুৱাভাৱে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে মাহত এদিন কোনো অঞ্চলত চাফাই কাম কৰিব।
- ✔ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে বিদ্যালয়ৰ তৰফৰপৰা শিক্ষকৰ নেতৃত্বত কোনো সামাজিক অনুষ্ঠানত স্বেচ্ছামূলক সেৱা আগবঢ়াব।
- ✔ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ঘৰত/গাঁৱত/নিজ অঞ্চলত কোনো বয়সস্থ লোক বা শাৰীৰিকভাৱে অক্ষম লোক থাকিলে তেওঁলোকক ফুৰা-চকাত সহায় কৰিব। এনে কাৰ্যৰ বাবে শিক্ষকে শ্ৰেণীত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ মাজত কথোপকথনৰ ব্যৱস্থা কৰিব।
- ✔ মাক-দেউতাকক ঘৰুৱা কামত সহায় কৰিবলৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক শিক্ষকে উৎসাহ যোগাব। ঘৰুৱা কামবিলাকৰ ভিতৰত শাক-পাচলিৰ বাৰীত, ফুলনিবাৰীত, খেতিপথাৰত পানী দিয়া কাম কৰিব আৰু ৰন্ধা-বঢ়া, চিলাই আদিত সহায় কৰিব।

এই উদ্দেশ্যে শিক্ষকৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা মূল্যবোধ সম্পৰ্কীয় পাঠ্যক্ৰমৰ নিৰ্দেশনাৱলী, হাতপুথি, মূল্যবোধ সম্বন্ধীয় সাধু, কাহিনী, গল্প, পুতলা নাচ, চিত্ৰ কথা, নাটক, দৃশ্য-শ্ৰাব্য সঁজুলি আদি আদি শিক্ষকসকলে শৈক্ষিক দিনপঞ্জী অনুসৰি ব্যৱহাৰ কৰিব। নিয়মীয়া পাঠদানৰ লগতে 'মূল্যবোধ আধাৰিত অভিজ্ঞতা'ৰ পিৰিয়ডত উল্লিখিত ক্ৰিয়াকলাপসমূহ আদান-প্ৰদান কৰিব।

অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ শিক্ষা

অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ শিক্ষা ব্যৱস্থা হৈছে বিদ্যালয়ৰ সকলো কাৰ্যসূচীত সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সমান অংশগ্ৰহণ।

সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত সন্নিবিষ্ট হৈ আছে-

- ☐ বিশেষ প্ৰয়োজনসম্পন্ন শিশু
- ☐ বিভিন্ন ভাষা-ভাষী তথা জাতি, জনজাতি, ধৰ্ম, বৰ্ণ নিৰ্বিশেষে শিশু
- ☐ প্ৰখৰ মেধাসম্পন্ন শিশুৰ লগতে কম মেধাসম্পন্ন শিশু
- ☐ কন্যা শিশু

অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ শিক্ষাত বিভিন্ন ধৰণৰ শিশুসকলৰ বিকাশৰ প্ৰয়োজন অনুসৰি শিক্ষকে শ্ৰেণীকোঠাৰ সামগ্ৰিক বাতাবৰণ সালসলনি কৰি ল'ব পাৰে।

শ্ৰেণীকোঠাৰ সামগ্ৰিক পৰিসৰত সন্নিবিষ্ট বিভিন্ন দিশসমূহ হ'ল-

- ☐ শ্ৰেণীকোঠাৰ ব্যৱস্থাপনা
- ☐ পাঠ্যক্ৰম
- ☐ পাঠ্যপুথি
- ☐ শিক্ষণ-শিকন সামগ্ৰী
- ☐ শিক্ষণ পদ্ধতি
- ☐ মূল্যায়ন ব্যৱস্থা
- ☐ শিক্ষকৰ ধনাত্মক মনোভাৱ আদি।

অবিৰত আৰু সামগ্ৰিক মূল্যায়ন

- ■ অবিৰত আৰু সামগ্ৰিক মূল্যায়ন ব্যৱস্থাই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সামগ্ৰিক বিকাশৰ দিশটোক সঠিকভাৱে নিৰূপণ কৰাত সহায় কৰে।
- ■ এই ব্যৱস্থাই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বৌদ্ধিক, শাৰীৰিক, আৱেগিক, সামাজিক আৰু সৃষ্টিমূলক মানসিকতা বিকাশৰ ওপৰত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছে।
- ■ অবিৰত আৰু সামগ্ৰিক মূল্যায়ন ব্যৱস্থাই শিকাৰুৰ চিন্তা আৰু বোধশক্তিৰ উন্মেষ ঘটাত সহায় কৰে।
- ■ অবিৰত মূল্যায়নৰ অৰ্থ হ'ল বিৰতিহীনভাৱে কৰা মূল্যায়ন, য'ত শিকাৰুৰ পূৰ্বৰ শিকণ স্থিতিৰ পৰিবৰ্তন নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ লগতে শিকণ ব্যৱধানসমূহো নথিভুক্ত কৰি বিশ্লেষণ কৰা হয় আৰু প্ৰতিকাৰৰ উপায় নিৰ্ণয় কৰা হয়।
- ■ সামগ্ৰিক মূল্যায়নে এইটো নিশ্চিত কৰে যে অকল পুথিগত শিক্ষাই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক গুণগত শিক্ষা প্ৰদান কৰিব নোৱাৰে যদিহে তাৰ সমান্তৰালভাৱে তেওঁলোকৰ ব্যক্তিগত আৰু সামাজিক গুণৰাজিৰ বিকাশ ঘটোৱা নহয়। অৰ্থাৎ সামগ্ৰিক মূল্যায়নে এজন ছাত্ৰ বা ছাত্ৰীৰ সকলো দিশৰ অগ্ৰগতিৰ সঠিক পৰ্যালোচনা কৰে।

অবিৰত আৰু সামগ্ৰিক মূল্যায়নৰ লগত জড়িত কেইটামান উল্লেখযোগ্য দিশ—

- ■ শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়া চলি থকাৰ লগে লগে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ গুণগত দিশৰ সফলতা —অৰ্থাৎ শিকোৱা কথাখিনি কিমানদুৰ আয়ত্ত কৰিব পাৰিছে তাক জুখি চোৱা অবিৰত আৰু সামগ্ৰিক মূল্যায়নৰ প্ৰধান লক্ষ্য।
- ■ নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ অন্তত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে প্ৰকৃতাৰ্থত কি পৰ্যায়লৈ অগ্ৰগতি লাভ কৰিছে তাৰ ওপৰত আলোকপাত কৰি যথাযথ ব্যৱস্থা লোৱাৰ সুযোগ পোৱা যায়।
- ■ 'সামগ্ৰিক' শব্দটোৰ দ্বাৰা মূল্যায়নত সমগ্ৰ পাঠ্যক্ৰম সামৰাৰ কথা বুজোৱা হৈছে যদিও ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে অগ্ৰগতিৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকৰ সামৰ্থ আৰু অভিৰুচি থকা বিষয়বহে অগ্ৰগতিৰ মূল্যায়ন কৰাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছে।
- ■ ইয়াৰ দ্বাৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ব্যক্তিত্ব বিকাশৰ, উদাহৰণস্বৰূপে— শিকনৰ প্ৰতি তেওঁলোকৰ মনোভাব, সামাজিক আদান-প্ৰদান, আৱেগিক নিয়ন্ত্ৰণ, অভিৰোচন, স্বাস্থ্য, সবলতা আৰু দুৰ্বলতা ইত্যাদি দিশৰ উন্নীতকৰণত সহায় কৰাৰ ওপৰতহে গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে। এইক্ষেত্ৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক আনৰ সৈতে তুলনা কৰাতকৈ নিজে আগতকৈ কিমানখিনি আগবাঢ়িছে সেই কথাকে কৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক উদ্‌গনি দিয়া উচিত।

অবিৰত আৰু সামগ্ৰিক মূল্যায়নৰ আহিলা —

১) মৌখিক প্ৰশ্ন
২) লিখিত প্ৰশ্ন
৩) ক্ৰিয়াকলাপ
৪) প্ৰকল্প
৫) দলীয় কাৰ্য
৬) পৰ্যবেক্ষণ/নিৰীক্ষণ তালিকা
৭) ক্ষেত্ৰ অধ্যয়ন
৮) কুইজ/আকস্মিক বক্তৃতা/তৰ্ক প্ৰতিযোগিতা ইত্যাদি

শিক্ষকে বিশেষভাৱে মন কৰিবলগীয়া কথা (শিক্ষকৰ প্ৰতিফলন) ঃ

- ■ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক বিভিন্ন ক্ৰিয়াকলাপত সম্পূৰ্ণভাৱে জড়িত কৰিব পাৰিছোঁনে?
- ■ তেওঁলোকে উপযুক্তভাৱে শিকিব পাৰিছেনে?
- ■ তেওঁলোকৰ বিভিন্ন প্ৰয়োজন বুজিব পাৰিছোঁনে?
- ■ শ্ৰেণীত কোনোবা ছাত্ৰ-ছাত্ৰী বুজি নোপোৱাকৈ আছে নেকি? তেওঁলোকৰ মনোযোগ আকৰ্ষণ কৰি শিকন কাৰ্যত অধিক আগ্ৰহান্বিত কৰিবলৈ কি কি ব্যৱস্থা হাতত ল'ব পাৰোঁ?

ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষানীতি ২০২০ (NEP 2020) ৰ কেইটামান উল্লেখনীয় পৰামৰ্শ

১) ৫+৩+৩+৪ গাঁথনি অনুসৰি বিদ্যালয়ৰ পাঠ্যক্ৰমিক স্তৰ -

ক) বুনিয়াদী (Foundational) পৰ্যায় - ৫ বছৰ ঃ ৩ বছৰ (অংগনৱাড়ী/প্ৰাক-বিদ্যালয়/বাল বাটিকা [৩-৬ বছৰ]) আৰু ২ বছৰ (প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় শ্ৰেণী [৬-৮ বছৰ])

খ) প্ৰস্তুতিমূলক (Preparatory) পৰ্যায় - ৩ বছৰ (তৃতীয়, চতুৰ্থ আৰু পঞ্চম শ্ৰেণী [৮-১১ বছৰ])

গ) মধ্যম (Middle) পৰ্যায় - ৩ বছৰ (ষষ্ঠ, সপ্তম আৰু অষ্টম শ্ৰেণী (১১-১৪ বছৰ)

ঘ) মাধ্যমিক (Secondary) পৰ্যায়- ৪ বছৰ (নৱম, দশম, একাদশ আৰু দ্বাদশ শ্ৰেণী [১৪-১৮ বছৰ])

২) ২০৩০ চনৰ ভিতৰত গুণসম্পন্ন পূৰ্ব শৈশৱ, বিকাশ, যতন আৰু শিক্ষাৰ সাৰ্বজনীন ব্যৱস্থা কৰা যাতে প্ৰথম শ্ৰেণীত নামভৰ্তি কৰা সকলো শিশুৱেই বিদ্যালয় শিক্ষাৰ বাবে সাজু হৈ উঠে ।

৩) বুনিয়াদী সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতাৰ ওপৰত প্ৰাধান্য দি 'নিপুন ভাৰত' মিছনৰ জৰিয়তে ২০২৫ চনৰ ভিতৰত তৃতীয় শ্ৰেণীলৈ প্ৰত্যেক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বুনিয়াদী সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতাৰ ধাৰণা নিশ্চিত কৰা ।

৪) শিক্ষাৰ লক্ষ্য অকল বৌদ্ধিক বিকাশতেই সীমাবদ্ধ নাৰাখি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সু-চৰিত্ৰ গঠন আৰু একবিংশ শতিকাৰ কৌশলসমূহেৰে তেওঁলোকক সমৃদ্ধ কৰি তোলাত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰা ।

৫) অধ্যয়নৰ বেলিকা বিষয় নিৰ্বাচনৰ ক্ষেত্ৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ পছন্দ আৰু আগ্ৰহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি নিয়মিত পাঠ্যক্ৰম, বহিৰ্ভূত পাঠ্যক্ৰম বা সহ-পাঠ্যক্ৰম, কলা, বিজ্ঞান, বৃত্তিমূলক তথা অন্যান্য শৈক্ষিক শাখাৰ মাজত কোনো ধৰণৰ কঠোৰ বিভাজন নথকা ।

৬) স্কুলৰ সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ১০০% টীকাকৰণ আৰু নিয়মিত স্বাস্থ্য পৰীক্ষাৰ লগতে এই কাৰ্যৰ নিৰীক্ষণৰ বাবে প্ৰত্যেককে স্বাস্থ্যপত্ৰ প্ৰদান কৰা ।

৭) নিজৰ বৃত্তিগত প্ৰয়োজনত প্ৰতিগৰাকী শিক্ষকে বছৰি অন্ততঃ ৫০ ঘণ্টা সময় অবিৰত বৃত্তিগত বিকাশৰ কাৰ্যসূচীত অংশগ্ৰহণ কৰাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ বুলি বিবেচনা কৰা।

৮) দেশৰ প্ৰতিগৰাকী শিশুৱে 'এক ভাৰত শ্ৰেষ্ঠ ভাৰত' কাৰ্যসূচীৰ অধীনত ষষ্ঠ শ্ৰেণীৰপৰা অষ্টম শ্ৰেণীৰ ভিতৰত 'ভাৰতৰ ভাষা' নামৰ আনন্দদায়ক প্ৰকল্প/ক্ৰিয়াকলাপত অংশগ্ৰহণ কৰা ।

৯) বিদ্যালয়ত নামভৰ্তি কৰা শিশু আৰু কিশোৰ বিশেষকৈ কন্যা শিশুৰ সুৰক্ষা আৰু অধিকাৰৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষভাৱে মনোযোগ দিয়া । কিশোৰসকলে মুখামুখি হোৱা বিভিন্নধৰণৰ জটিল সমস্যা যেনে- নিচাসক্তি, বৈষম্য, শাৰীৰিক ও মানসিক নিৰ্যাতন আৰু হিংসাৰ বিৰুদ্ধে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰাৰ লগতে তেওঁলোকৰ অধিকাৰ বা সুৰক্ষাৰ বাবে এক নিকা, দক্ষ আৰু নিৰাপদ পৰিৱেশৰ সূচনা কৰা ।

১০) দীক্ষা(DIKSHA) ত সন্নিবিষ্ট হৈ থকা ই-সমলসমূহ ছটা অংশত ভাগ কৰা হ'ব- NCERT ৰ পাঠ্যপুথিৰ আধাৰত, SCERT ৰ পাঠ্যপুথিৰ আধাৰত, শিকন ফলাফল ভিত্তিক প্ৰশ্নকোষৰ আধাৰত, শিক্ষকৰ বৃত্তিগত বিকাশৰ আধাৰত, ভাৰ্চুৱেল লেব আৰু বিদ্যাদানৰ সমলৰ আধাৰত ২০২১-২২ শৈক্ষিক বৰ্ষৰপৰা এই সমলসমূহ বিস্তৃত ৰূপত দীক্ষাত উপলব্ধ হৈ আছে।

শিশুৰ শিকন নিশ্চিতকৰণৰ বাবে অসম চৰকাৰৰ শিক্ষা বিভাগে গ্ৰহণ কৰা ডিজিটেল পদক্ষেপসমূহ

☐ সবলীকৃত পাঠ্যপুথি (Energized Textbook)ঃ

পাঠ্যপুথিসমূহত QR কোড সন্নিবিষ্ট কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে। শিক্ষক আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে নিজৰ স্মাৰ্ট ফোনৰ সহায়ত এই QR কোড স্কেন কৰি ডিজিটেল সমলসমূহ ইন্টাৰনেটত চোৱাৰ সুবিধা লাভ কৰিব।

- এই পৰ্যন্ত অসমৰ ১৫২ খন নিৰ্বাচিত পাঠ্যপুথিত QR কোড সন্নিবিষ্ট কৰি তাৰ লগত দীক্ষাত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা ই-সমলসমূহ সংযুক্ত কৰা হৈছে ।

☐ দীক্ষা (Digital Infrastructure for Knowledge Sharing)ঃ

পিএম ই বিদ্যা (PM e-Vidya) নামৰ ডিজিটেল কাৰ্যসূচীৰ অধীনত অসম চৰকাৰে **'দীক্ষা, অসম'** নামৰ বেব পৰ্টেল এটা মুকলি কৰিছে। সমগ্ৰ অসমৰ শিক্ষক আৰু শিক্ষক প্ৰশিক্ষকসকলে প্ৰস্তুত কৰা প্ৰায় ৬০০০ ই-সমল এই পৰ্টেলত আপলোড কৰা হৈছে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ স্ব-মূল্যায়নৰ সমলো এই প'ৰ্টেলত আপল'ড কৰা হৈছে। স্বয়মপ্ৰভা চেনেলযোগে প্ৰচাৰিত ভিডিঅ আৰু আকাশবাণীযোগে প্ৰচাৰিত অডিঅ ক্লাছসমূহো দীক্ষা, অসম পৰ্টেলত আপল'ড কৰা হৈছে। শিক্ষক আৰু শিক্ষক প্ৰশিক্ষকসকলৰ সামৰ্থ বিকাশ (Capacity Building)ৰ বাবে অনলাইন প্ৰশিক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে যাতে ই-সমলসমূহ সঠিকভাৱে প্ৰস্তুত কৰিব পাৰে।

- শিক্ষক, ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু অভিভাৱকসকলে স্মাৰ্ট ফোনত DIKSHA APP ডাউনল'ড কৰি তাত থকা scanner ৰ সহায়ত QR ক'ডসমূহ scan কৰি পাঠ্যপুথিত সন্নিবিষ্ট কৰা ই-সমল চাব পাৰিব।

☐ স্বয়মপ্ৰভা(Swayamprabha)ঃ

ভাৰত চৰকাৰৰ পিএম ই বিদ্যা (PM e-Vidya) **'এক শ্ৰেণী, এক চেনেল'** কাৰ্যসূচীৰ আধাৰত অসম চৰকাৰে ২০২০ চনৰ ২৪ মে'ৰপৰা স্বয়মপ্ৰভা ই টি ভি ৰ জৰিয়তে অসমীয়া মাধ্যমত প্ৰাথমিকৰপৰা উচ্চতৰ মাধ্যমিক স্তৰলৈ ভিডিঅ' পাঠদানৰ ব্যৱস্থা কৰিছে ।

☐ জ্ঞানবৃক্ষঃ

- ACC আৰু GTPL নামৰ দুটা কেবল চেনেলৰ যোগেদি প্ৰথম শ্ৰেণীৰপৰা দশম শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে অভিজ্ঞ শিক্ষকৰদ্বাৰা কৰা লাইভ পাঠদানৰ সম্প্ৰচাৰৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে ।
- এই পাঠসমূহ জিঅ টিভিৰ যোগেদিও সম্প্ৰচাৰ কৰা হৈছে ।
- শেহতীয়াকৈ 'জ্ঞানবৃক্ষ' ৰ শ্ৰেণীসমূহ ইউটিউব আৰু ফেচবুকৰ যোগেদি লাইভ সম্প্ৰচাৰৰ দিহা কৰা হৈছে ।

☐ বিশ্ববিদ্যা, অসম ইউটিউব চেনেলঃ

ষষ্ঠ শ্ৰেণীৰপৰা দশম শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে এই ইউটিউব চেনেল আৰম্ভ কৰা হৈছে । ইয়াত বিজ্ঞান, গণিত, ইংৰাজী, ব্যাকৰণ, শব্দ সম্ভাৰ আদিৰ ই-সমলসমূহ ৰখা হৈছে । ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে সহজতে এইবোৰ চাব পাৰে বা ডাউনলোড কৰি ল'ব পাৰে ।

ইয়াৰোপৰি সময়ে সময়ে ৰেডিঅ' আৰু দূৰদৰ্শনযোগে দৃশ্য-শ্ৰাব্য পাঠৰ সম্প্ৰচাৰৰ ব্যৱস্থাও গ্ৰহণ কৰা হয়।

বিদ্যালয়ত যুথ আৰু ইক'ক্লাব (যুৱ আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক সংঘ) ৰ অধীনত কৰিবলগীয়া ক্ৰিয়াকলাপসমূহ

যুথ ক্লাবৰ ক্ৰিয়াকলাপ- স্কুলৰ সময়ৰ ভিতৰত খেল-ধেমালিৰ আয়োজন, পুথিভঁৰালৰ পাঠদানৰ ব্যৱস্থা, নৃত্য, গীত, নাট, মূকাভিনয়ৰ ব্যৱস্থা, কবিতা আবৃত্তি, চমু বক্তৃতা, আকস্মিক বক্তৃতা, চিত্ৰকলা অংকনৰ ব্যৱস্থা, ক'লাজ, তৰ্ক প্ৰতিযোগিতা, কুইজ, হস্তকলা (মাটি, কাগজ, বাহ, প্লাষ্টিক আদি সামগ্ৰীৰে), পেলনীয়া সামগ্ৰীৰে বস্তু নিৰ্মাণ, বিজ্ঞান প্ৰদৰ্শনী/গণিত প্ৰদৰ্শনী, শ্ল'গান লিখন/ পোষ্টাৰ লিখন/বাণী লিখন, ব্যায়াম, যোগাসন, কাৰিকৰী কৌশলৰ ওপৰত কৰ্মশালাৰ আয়োজন, শ্ৰেণীকোঠাৰ ৰূপসজ্জা গঢ়া ।

ইক'ক্লাবৰ ক্ৰিয়াকলাপ- ফুল, ফল শাক-পাচলিৰ বাগিচা তৈয়াৰ কৰাত সহযোগিতা কৰা, পৰিৱেশ ৰক্ষাৰ সজাগতা অনুষ্ঠান, পাৰিপাৰ্শ্বিকতা ৰক্ষাৰ বাবে প্ৰকল্প, স্বাস্থ্য সজাগতা সভা/কেম্প, জলশক্তি সংৰক্ষণ সজাগতা আৰু প্ৰকল্পৰ অধীনত আৰ্হি প্ৰস্তুত, জলবায়ু সুৰক্ষা, দুৰ্যোগ সজাগতা আৰু ব্যৱস্থাপনা, বিদ্যালয়ত পুষ্টিকৰ আহাৰৰ ব্যৱস্থা, চাফাই অভিযানৰ জৰিয়তে সমাজ সেৱা, সময় সাপেক্ষে ৰাজহুৱা সভাৰ আয়োজন।

পাঠদান প্ৰক্ৰিয়াত তথ্য-যোগাযোগ প্ৰযুক্তি (ICT) ৰ ব্যৱহাৰ

শিক্ষকে নিজৰ এনড্ৰয়ড ম'বাইল ফোনৰ লগতে বিদ্যালয়ত থকা আই চি টি আহিলাসমূহৰ জৰিয়তে বিষয়সমূহৰ পাঠদান মনোগ্ৰাহী কৰিব। প্ৰয়োজন সাপেক্ষে এনেধৰণৰ আহিলা বাহিৰৰপৰা আনিও ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে। ইয়াৰ উপৰি ক'ভিডৰ বাবে হোৱা দীৰ্ঘকালীন স্কুলবন্ধৰ সময়ত শিক্ষকসকলে পাঠ্যপুথিৰ বিষয়বস্তুৰ লগত জড়িত বিভিন্ন ধৰণৰ শৈক্ষিক অডিঅ'/ভিডিঅ' প্ৰস্তুত কৰি হোৱাটছ্‌এপযোগে প্ৰেৰণ কৰা পৰিলক্ষিত হৈছিল। সেই সমলসমূহ এতিয়াও শ্ৰেণীকোঠাত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

যিবোৰ বিদ্যালয়ত চৰকাৰৰ ফালৰপৰা স্মাৰ্টক্লাছৰ বাবে স্মাৰ্টবো'ৰ্ড, প্ৰজেক্টৰ আদি যোগান ধৰা হৈছে সেইবোৰ বিদ্যালয়ত সকলো শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে সুযোগ পোৱাকৈ সপ্তাহত এটা/দুটা পিৰিয়ডত শিক্ষকসকলে নিজ নিজ বিষয়ৰ ওপৰত উপৰোক্ত সমলসমূহ ব্যৱহাৰ কৰি পাঠদান কৰিব পাৰে।